HALK BİLGİSİ HABERLERİ

stanbul - Eminönü Halkevi Dil, Edebiyat ve Tarih şubesi tarafından çıkarılır aylık mecmua

Yazı İşleri Müdürü : MEHMET HALİT BAYRI

Yıl : 6 Mayıs 1937 Sayı : 67

İSTANBUL MASALLARI

TALİHSİZ ODUNCU

— Geçen sayıdan devam —

— Hüseyin Dayı, Hüseyin Dayı, baltanı omuzuna almış, böyle nereye gidiyorsun? Diye seslenmiş.

Hüseyin Dayı, kurbağayı cevapsız bırakmak istememiş:

— Nereye gideceğim, talihimi aramağa gidiyorum, demiş.

Kurbağa gene seslenerek:

— Öyle ise daha çok gidersin, demiş.

Hüseyin Dayı, buna cevap vermeden yürümüş. Az gitmiş, uz gitmiş, önüne bir çınar ağacı çıkmış. Çınarın altından geçerken dalın üstünde duran bir ispinoz kuşu, Hüseyin Dayıya seslenmiş:

— Hüseyin Dayı, Hüseyin Dayı, baltanı omuzuna almış, nereye gidiyorsun, demiş.

Hüseyin Dayı, nur yüzlü ihtiyarın tenbihlerini hatırlıyarak:

— Talihimi aramağa gidiyorum, demiş,

İspinoz kuşu da Kurbağa gibi:

— Öyle ise daha çok gideceksin, demiş.

Oduncu Hüseyin Dayı, kuşun bu sözüne aldırmıyarak yoluna devam etmiş. Fakat yol bir türlü bitmiyormuş Akşam olmuş, Hüseyin Dayı yürümeğe devam etmiş. Sabah olunca gene yürümüş. Akşam olmuş. Bir türlü yürüdüğü yolu bırakmamış. Nihayet üç gün sonra büyük, güzel bir sarayın kapısı önüne gelmiş. Sarayın kapısında iki arslan bekliyormuş. Arslanlar da oduncuya:

— Hüseyin Dayı, Hüseyin Dayı, baltan omuzunda ne arıyorsun, diye sormuşlar.

Hüseyin Dayı, her vakitki cevabını tekrar etmiş:

— Ne arıyacağım, talihimi arıyorum, demiş.

Arslanlar, oduncuya: «daha çok ararsın» dememişler. Bilâkis:

— Talihin burada, fakat onu bulupta ne yapacaksın, vaz geç bu sevdadan, demişler.

Hüseyin Dayı da:

— Hele onu bir bulayım, ben ona yapacağımı biliyorum, diye cevap vermiş.

Arslanlar:

— O halde içeri gir, aşağıdaki odaları say, kırkıncı odada senin talihin oturur, demişler.

Hüseyin Dayı, kapıdan içeri girmiş. Bu sırada arslanlardan biri arkadan bağırarak:

— Dur be adam, ne acele ediyorsun, içersi karışıktır, talihimi bulacağım derken kendini kaybedeceksin, demiş.

Bunun üzerine arslanlardan biri, Hüseyin Dayının yanına gelmiş, onunla beraber yürümeğe başlamış. Arslanla Hüseyin dayı uzun bir koridordan geçmişler. Bu koridorun sağında, solunda odalar varmış. Arslan, sağdan birinci odayı açmış. İçerde sırma, ipek elbiseli biri, bir taht üzerinde oturuyormuş. Hüseyin Dayı, arslana:

— Bu kimdir, diye sormuş.

Arslan da:

— Bu, dünyada en rahat yaşıyan insanın talihidir, demiş.

Hüseyin Dayı, içinde bir kıskançlık duymuş. Bu defa, arslan, ikinci odanın kapısını açmış. Burada da elmas taçlı, ipek elbiseli biri oturuyormuş. Hüseyin Dayı, yine:

— Bu da kim? Diye sormuş.

Arslan gene anlatmış:

— Bu da, dünyada ikinci derecede rahat yaşıyan insanın talihidir, demiş.

Böylece bütün odaları dolaşarak yürümüşler. Derken arslan, otuz dokuzuncu odanın kapısını açmış. Görmüşler ki içerde üstü başı eski bir adam oturuyor. Hüseyin Dayı, böyle talihi olan adama acır gibi olmuş. Bunu anlıyan arslan:

— Acele etme, demiş, önce kendi talihini gör, ondan sonra, başkasına acımak lâzım gelip gelmediğini düşünürsün.....

Şonra kırkıncı odanın kapısını açmış. Burada da evvelkinden perişan biri varmış. Arslan, Hüseyin Dayıya:

— İşte senin talihin, demiş.

Hüseyin Dayı, ürke ürke odaya girmiş. Odadaki perişan halli adam, Hüseyin Dayının yüzüne hiç bakmamış. Hüseyin Dayı kızarak:

— Ben seni buluncıya kadar neler çektim, halbuki sen benim yüzüme bile bakmıyorsun, diye haykırmış.

Hüseyin Dayının talihi de :

— Ne yapayım, hoş geldin, demiş.

Hüseyin Dayının canı sıkılmış:

— Hoş geldin, demekle olmaz, sen benim talihimmişsin, olmaz olaydın, bak şu kıyafetine, ben senin gibi talihi istemiyorum, diye cevap vermiş.

O zaman odadaki perişan adam, iki elini birbirine vurmuş. Bir zenci peyda olmuş. Perişan adam, zenciye:

— Şunu bir az gezdir, demiş.

Hüseyin Dayı ile zenci odadan çıkmışlar, sekseninci odaya kadar hepsini gezmişler. Sekseninci odada, bir harabe içinde akrepler, yılanlar, çıyanlar arasında birisi oturuyormuş. Bir deri, bir kemikten ibaret olan bu adam, Hüseyin Dayıyı korkutmuş. Hüseyin Dayı, zenciye:

— Geri dönelim, demiş.

Zenci ise:

— Daha yirmi oda var, onları görmek istemez misin? Diye sormuş.

Hüseyin Dayı, geri kalan odaları görmek istemiyerek, zenci ile beraber geri dönmüş. Kendi talihinin odasına gelmiş.

Bu sefer talihi, Hüseyin Dayıya:

— İstersen beni değiştir, başka birini al, nasıl, işine geliyormu, gözünü kapa, gördüklerinden bir tanesini seç, demiş.

Hüseyin Dayı, düşünmüş: talihini değiştirmek iyi, fakat ya ilk odadakiler tesadüf etmez de sonrakilerden çıkarsa... Bu ihtimal Hüseyin Dayıyı korkutmuş. Talihine dönerek:

— Hayır, ben senden memnunum, seni değiştirmek istemiyorum, demiş.

Bunun üzerine Hüseyin Dayı, artık orada duramamış. Saraydan çıkarak ormana doğru yürümeğe başlamış. Yolda giderken çınardaki ispinoz:

— Hüseyin Dayı, Hüseyin Dayı, talihini buldun mu? Diye sormuş.

Hüseyin Dayı, hiç sesini çıkarmadan yoluna gitmiş. O zaman bir kahkaha işitmiş, arkasına dönünce, ispinozun kendisine güldüğünü görmüş. Bir az daha yürüyünce ırmaktaki kurbağaya rast gelmiş. Kurbağa:

— Hüseyin Dayı, Hüseyin Dayı, talihini buldun mu? Diye sormuş.

Hüseyin Dayı, buna cevap vermemiş. Kulağına bir kahkaha sesi daha gelmiş. Arkasına dönmüş. Kurbağanın güldüğünü görmüş. Hüseyin Dayı, ormana geldiği zaman ak sakallı, nur yüzlü ihtiyarı karşısında görmüş. Başından geçenleri ona birer birer anlatmış. Nihayet gözleri yaşla dolarak başını sallamış:

— Demek benden de talihsizleri varmış, demiş.....

ÜÇ LİRANIN TİCARETİ

Vaktile zengin bir adamcağız fakir düşmüş. Elinde üç lira parası kalmış. Bu para ile nasıl idare edeceğim, diye düşünerek yemeden içmeden

kesilmiş. Nihayet, herkese mahcup olmaktansa firar etmeğe karar vermiş. Zavallının bir karısı ile üç çocuğu da varmış. Onları Allaha bırakarak, üç lirayı da cebine atıp kaçmış.

Az gitmiş, uz gitmiş, yolu bir ormana düşmüş. Akşam olduğu için korkmıya başlamış. Bu sırada karşısına bir derviş çıkmış. Selamlaşmışlar. Derviş, evvelâ:

— Oğlum, böyle gece vakti burada ne arıyorsun, diye sormuş.

Fakir adam:

— Ticaret yapmak için yola çıktım babacığım, diye cevap vermiş. Sonra biraz düşünmüş. Herşeyi doğru söylemeğe karar vererek:

— Sermayem de üç liradan ibarettir, demiş.

Bu sözleri işiten derviş:

— Sen, üç lira ile yapacağın ticaretten vazgeç te onları bana ver, ben de sana üç akıl öğreteyim, teklifinde bulunmuş.

Adamcağız, düşünmüş, taşınmış, nasıl olsa çıkar yolu olmıyan bu işten vazgeçerek paraları vermeğe razı olmuş. Üç lirayı cebinden çıkararak dervişe vermiş.

Derviş, paraları aldıktan sonra:

— Bak oğlum, demiş, sana öğreteceğim bu akılları iyi dinle:

1 — Ecel gelmeden ölüm olmaz.

2 — Gönül kimi severse güzel odur.

3 — Neticeyi anlamadan hükmünü verme!

Derviş, bu sözleri söyler söylemez ortadan kaybolmuş. Zaten gün ağarmağa başladığından adam da yoluna devam etmiş. Epîce yürüdükten sonra bir yerde yol üçe ayrılıyormuş. Kendi kendine:

— Her şeyin ortası iyidir, diyerek ortadaki yoldan yoluna devam etmiş.

Karşısına kocaman bir dağ çıkmış. Şaşkın, şaşkın etrafına bakınırken gözüne mağara gibi bir kovuk ilişmiş. Hemen kovuğun yanına gelmiş. «Acaba girsem mi?» diye düşünürken, aklına dervişin söylediği söz gelmiş.

— Ecel gelmeden ölüm olmaz, diyerek mağaradan içeri dalmış.

Bir müddet karanlıkta yürümüş. Sonra, karşısında aydınlığa benzer bir şey görmüş. Bir az daha yürüdükten sonra bunun, yemyeşil, her tarafı çiçekli bir bağçe olduğunu farketmiş. Bağçeye girerek dinlenmek için bir ağacın dibine oturmuş. Karşısında da güzel bir havuz varmış. Bir az ötede insan iskeletine benzer bir şey gözüne ilişmiş. O, iskelet gibi şeye bakarken, havuzun kenarında, birdenbire gelin gibi güzel bir kız peyda olmuş. Nihayet, gelin, bu fakir adama:

— Kurbağa mı güzel, ben mi güzelim, diye sormuş.

Adam düşünmüş, taşınmış, gene dervişin sözünü hatırlıyark:

— Gönül kimi severse güzel odur, diye cevap vermiş.

Meğer bu söz bir tılısımmış. Gelin gibi güzel kız, o dakikada olduğu yerde külçe ile altın olmuş. Kurbağa da, büyük bir gürültü ile havuzdan kaçmış.

Fakir adam, bu hal karşısında şaşkına dönmüş. Altınların yanına giderek :

— İşte üç liranın ticareti, demiş.

Altınlardan taşıyabileceği kadar yanına almış, geldiği yerden dönerek evine gitmek üzere yola koyulmuş.

Bu sırada, uzakta bir atlının gelmekte olduğunu görmüş. Evvelâ korkmuş. Fakat, atlı, yanına yaklaştığı zaman, bunun, komşusunun oğlu Mehmed olduğunu anlamış. Selâmlaşmışlar. Fakir adam, derhal karısını, çocuklarını sormuş.

Mehmed de :

— Karın fena kadın oldu, demiş.

Adam, çok müteessir olmuş. Fena halde canı sıkılmış. Sonra dervişin sözünü hatırlıyarak, içinden :

— Neticeyi anlamadan hükmünü verme, diye yoluna devam etmiş.

Köyüne geldiği zaman evvelâ ablasının evine gitmiş. Ona da karısını sormuş.

Ablası :

— Zavallı kadın, sen gittikten sonra, çocuklarını doyurmak için tahtaya, çamaşıra gitti, demiş, komşunun oğlu eve girmek için uğraştı. Ben de korkudan yanıma aldım.

Adam da kendi başından geçenleri anlatmış. Altınlardan bir miktar kardeşine vermiş. Sonra evine gitmiş. Karısını, çocuklarını bulmuş. Vakayı onlara da anlatmış. Ömürlerinin sonuna kadar refah içinde yaşamışlar.......

ÜÇ ESRARKEŞ

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde üç arkadaş, bu üç arkadaşın da üç altını varmış. Bir gün en büyükleri :

— Ben bir altınla sizi bir ay idare ederim, demiş.

Diğer ikisi razı olmuş. O da güzelce idare etmiş.

İkinci ay, ortanca arkadaş :

— Bu ay da ben sizi bir altınla idare edeceğim, demiş.

Derken o da idare etmiş. Sıra en küçük arkadaşa gelmiş. Fakat o, bir az müsrifmiş. Arkadaşlarını eğlence yerlerine götürerek altınları üç, dört gün içinde bitirmiş.

Fakat paralar bitince arkadaşlarından korkmuş. Dövmesinler diye ölü gibi yere uzanmış. Arkadaşları eve gelince onu öldü zannetmişler. Hemen

ceplerini karıştırmışlar. Hiç bir şey bulamamışlar. Kendilerinde de para olmadığı için cenazeyi nasıl kaldıracağız, diye düşünmeğe başlamışlar.

Bunu bir kefene sarıp gece yarısı caminin kapısının önüne bırakmışlar. Bir kâğadın üzerine de «bu adam fakirdir, kimsesi yoktur, bir az para verinde cenazesi kaldırılsın», diye yazarak kefenin üzerine yapıştırmışlar.

Camiden çıkanlar, buna acımışlar, yanına bir kaç kuruş bırakmışlar, arkadaşları gelerek paraları almışlar. İki gün sonra imam cenazeyi yıkamış. Önce cami odasına koymuş. Duvarda hocanın incirleri asılı imiş. Hoca da yatmağa gitmişmiş.

Adamın üç, dört gündür karnı zil çalıyormuş. İncirleri görünce başını kaldırmış, onları süzmüş. Sonra kalkarak almış. Çöpleri, saplarile yemiş, yerine yatmış.

Ertesi gün hoca gelmiş, incirleri yerinde bulamamış. Derhal ölünün ağzını açmış. İncirlerin çekirdeklerini görmüş. Bunun üzerine ölüye bir tekme vurarak:

— Kalk, sen ölü değilsin, diye bağırmış.

Adam hiç sesini çıkarmamış. Buna hiddetlenen imam:

— Ben seni mezara götüreyim de sen görürsün, demiş.

Ölüyü mezara götürmüş, gömmüş. Gömmüş ama, kendi kendine de:

— Bu adam ölü değil, acaba ne yapacak, diye düşünmeğe başlamış. Bir ağacın kovuğuna saklanmış...

Gece yarısı beş altı hırsız gelmiş. Bunun mezarının başında, saraydan çaldıkları elmasları paylaşmışlar. Fakat bir elmas kılınç varmış. Bunu bir türlü paylaşamamışlar.

İçlerinden birisi:

— Burada yeni gömülmüş ölülerden birini bulalım, onu bu kılınçla kim keserse, kılınç onun olsun, demiş.

Etrafı araştırırken yanlarındaki ölüyü bulmuşlar. Onu mezardan çıkarmışlar. Boylu boyunca uzatmışlar. Tam kılınçla vuracakları sırada, ölü gibi adam:

— Yetişin ölüler, diye bağırarak ayağa kalkmış.

Hırsızlar, şaşkına dönmüşler. Altınları, elmasları, kılıncı, bırakarak kaçmışlar.

Hoca ile adam da eşyaları, elmasları, bir sana, bir bana, diye paylaşmışlar. Sıra kılınca gelmiş. Düşünmüşler, taşınmışlar. Nihayet kılıncı ikiye bölmüşler.

Hoca, incirlerinin parasını istemiş. Adam da vermiş. Hoca ile adam, zengin olarak evlerine dönmüşler.

TÜYLÜ KIZ

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur zaman içinde, deve tellallık eder, eski hamam içinde hamamcının tası yok, külhancının baltası yok, koca karılar hamama gider, koltuğunda boğçası yok. Handidir hande, yetmiş iki zorba ile bir manda, yedik içtik, dişimizin dibi et yüzü görmedi. Bereket versin hacı canbaza. Bize bir at verdi durdur diye, at bize bir tekme vurdu, geri dur diye... Kızkule açığına uğradık, kıyıdır diye... tophane güllesini cebimize doldurduk, darıdır diye... Kızkulesini belimize soktuk, borudur diye... Tuttu bizi bir zabtiye, delidir diye... Attı tımarhaneye bir gün, iki gün, üç gün... Tuttuk pirenin birisini, yüzdük derisini... Çadır kurduk Üsküdardan berisini... Masaldır bunun adı. Söylemekle çıkar tadı. Her kim dinlemezse hakkından gelsin kanbur kadı.

Evvel zaman içinde bir padişah, bir de bunun karısı varmış. Fakat bunların hiç çocukları olmazmış. Bir gün padişahla sultan hanım gezerlerken, bir dervişe rasgelmişler. Bu dervişe çocuklarının olmadığından şikâyet etmişler.

Derviş, bunun üzerine:

— Sizin bir kız çucuğunuz olacak, fakat bunun ismini Tüylü Kız koyacaksınız, demiş.

Padişah, buna raz olmamış:

— Benim bu kadar seneden sonra bir kızım olsunda, ben onun ismini Tüylü Kız koyayım, olmaz, demiş.

Derviş, hiç sesini çıkarmamış. Padişaha bir elma uzatarak demişki:

— Siz bu elmayı ikiye bölerek sultanla beraber yersiniz, çocuğunz olacaktır.

Padişah, elmayı almış. Akşam sultanla beraber yemişler. Bir zamansonra sultan hanımın bir kız çocuğu dünyaya gelmiş. Sultan hanım, daha çocuğuna bakmağa vakit bulamadan hastalanmış, bir kaç gün sonra dünyaya gözlerini kapamış. Ölürken, kolundan çıkan bilezik kimin koluna olursa, padişahın, o kimse ile evlenmesini vasiyet etmiş.

Kız çocuğu, gün geçtikce büyümüş. Nihayet on yedi yaşına gelmiş. Padişah da, bilezik kimin koluna olursa, onunla evlenmeğe karar vermiş. Tellallar bağırmış, davullar çalınmış. Padişah, bütün memleketi aratmış. Fakat bilezik kimsenin koluna olmamış.

Nihayet bir gün, bileziği tecrübe için kendi kızının koluna sokmuş. Bilezik, kızının kolunda öyle güzel durmuşki, padişah kendi kızile evlenmeğe karar vermiş.

Küçük sultan, bu evlenmeğe razı olmamış, sözünü bir türlü babasına dinletememiş.

Düşünmeğe başlamış... aklına bir çare gelmiş:

Babasının çobanları arasında, kendisini baba gibi seven bir çoban varmış. Ondan yardım istemeğe karar vermiş. Düşündüğü gibi yaparak çobanın yanına gitmiş. Vaziyeti anlatmış. Çobandan, kesilmiş bir koyunun postunu istemiş.

Babası, kendisine daha iki, üç gün izin verdiği için pek acele etmiyormuş. Koyunun postunu alınca arkasına giymiş, yerlere sürüne sürüne saraydan uzaklaşmış. Yolda giderken bir çok ormanlardan geçmiş. Orada kurtlarla, yabani hayvanlarla karşılaşmış, bir çok felâketlere dûçar olmuş. Nihayet, yollarda böylece uzun zamanlar geçirdikten sonra bir memlekete gelmiş. O memleketin padişahının çobanları bir saraya doğru gidiyorlarmış. Kendisi de bu sürülerin içine karışıp sarayın kapusuna kadar gelmiş, ahıra sokmak istedikleri zaman, giremiyeceğini söylemiş. Hizmetçiler, şaşırarak, padişaha gidip bir koyunun insan gibi konuştuğunu haber vermişler. Padişah da, bu koyunun huzuruna getirilmesini emretmiş.

Güzel kızı, padişahın, huzuruna çıkarmışlar. İsmini sordukları zaman, Tüylü Kız olduğunu söylemiş. Ne ise... Uzatmıyalım... Tüylü Kıza sarayda bir oda vermişler.

O memleket padişahının da bir oğlu varmış.

Bütün memleketlerin genç kızlarını, padişahın verdiği bir ziyafete davet etmişler. Şahzade, bu ziyafette beğendiği kıza bir altın top atacak, o kızla evlenecekmiş.

Ziyafet günü hizmetçiler, Tüylü Kıza da, ziyafete gitmesini söylemişler. Fakat o gitmemiş.

Sarayda kimse kalmadığını anlıyan Tüylü Kız, üzerinden koyun elbisesini çıkararak, sarı elbisesi ile ziyafetin verildiği bağçeye girmiş. Bir köşeye çekilip oturmuş. Kız o kadar güzelmişki, şehzadenin gözüne çarpmış, hemen altın topu atmış.

Kız, görüldüğünü anlayınca oradan kaçarak saraya gelmiş. Koyun postunu arkasına geçirmiş.

Ziyafetten dönen hiçmetçiler, Tüylü Kıza, ziyafete çok güzel bir kız geldiğini, şehzadenin ona top attığını, fakat kızın kaçtığını söylemişler.

Tüylü Kız, bu hikâyeyi sessizce dinlemiş. sonra:

— Bu tüylerim olmasaydı ben de gelirdim, demiş.

Padişah, ziyafetin on gün devam edeceğini ilân etmiş. Ziyafetin ikinci günü, Tüylü Kız, sarayda kimse kalmadıktan sonra, bu sefer yeşil elbiseler giyerek, ziyafet yerine gitmiş. Şehzade, kızı görünce hemen altın topu atmış. Kız, bütün zorluklara rağmen gene kaçarak saraya gelmiş.

Hizmetçi kızlar, döndükleri zaman, o kızın gene geldiğini, fakat kaçtığını, eğer üçüncü defa gelişinde de yakalanamazsa şehzadenin seyahate çıkacağını söylemişler.

Üçüncü günü, ziyafet meydanı polisler tarafından muhasara edilmiş. Tüylü Kız, yine sarayda kimse kalmadığı bir sırada bu sefer tekmil beyazlara bürünerek meydana gelmiş. Şahzade, gene topu atmış. Fakat kız, topuda alarak nasılsa polislerin arasından kaçmış.

Şehzade, artık seyyahate çıkmağa karar vermiş.

Sarayda hazırlıklara başlanmış. Herkes şehzadeye bir hediye vermiş. Tüylü Kız da kaba bir börek yapmış, içine altın topu koymuş, şahzadeye hediye etmiş. O, bu böreğe gülmüş, hatırı kalmasın diye heybesinin bir köşesine koymuş. Kafile de yola düzülmüş.

Bir çok memleketler dolaşmışlar, fakat kızı bir türlü bulamamışlar. Çaresiz kalarak yollarına devam etmişler. Bir aralık çete hücûmuna maruz kalmışlar. Şehzadenin, ne paraları, ne de adamı kalmış.... Heybesinin gözlerini karıştırırken o böreği bulmuş, karnının açlığından hemen yemeğe başlamış. Böreği ikinci defa ısırdığı zaman top ağzına gelmiş. O zaman o güzel kızın, kendi sarayında olduğunu anlamış. Memleketine dönmeğe karar vermiş. Fakat bu iş hiç kolay olmamış. Başından birçok maceralar geçtikden sonra saraya gelebilmiş.

Tüylü Kızın üzerindeki postu zorla kesmişler. Herkesten güzel olan sultan, bütün güzelliğile meydana çıkmış, şehzade ile bu güzel sultanın düğünü kırk gün, kırk gece devam etmiş....

NASİHAT

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde iki köylü arkadaş varmış, bir gün, memleketlerinde iş bulamadıkları için, başka bir memlekete gitmeğe karar vermişler. Bu köylülerden birinin parası çokmuş, fakat ötekisinin ancak on beş lirası varmış. Yolda bir kulübe görmüşler. Kapısının üzerinde : « Nasihat veririm » cümlesi yazılı imiş.

Parası çok olan köylü, buna aldırış etmemiş. Fakat ötekisi nasihat dinlemek için içeri girmiş. İçerde bir kadın varmış. Kadın, köylüye :

— Beş liraya bir nasihat veririm, üç tane de nasihatım var, demiş.

Adamcağızın zaten on beş lirası varmış. Hepsini de bu kadına vermiş.

Kadın, nasihatlarını birer birer saymış. Evvelâ :

— Geldiğin yoldan git, demiş.

Daha sonra :

— Sana ait olmıyan şeye karışma, demiş.

Üçüncü olarak ta :

— Bu günkü hırsı yarına bırak, nasihatında bulunmuş.

Adamcağız, bu nasihatlardan hiç bir şey anlamamış. Kulübeden çıkdığı zaman arkadaşı, kadının ne söylediğini sormuş. Fakat o, kadının tenbihi

üzerine arkadaşına hiç bir şey söylememiş. Yollarına devam etmişler. Önlerine iki yol çıkmış. Yollardan birini tanıyorlarmış. Diğerinden hiç geçmemişlermiş. Zengin olan Ahmet, arkadaşına bu ikinci yoldan gitmek teklifinde bulunmuş. Fakat Hasan, kadının nasihatını hatırlayıp :

— Ben bildiğim yoldan gideceğim, demiş.

Böylece iki arkadaş ayrılmışlar. Hasan, Ertesi günü, arkrdaşını hırsızların yakaladığını, sonra öldürdüklerini duymuş, çok müteessir olmuş.

Aradan bir kaç gün geçtiği halde Hasan, bir iş sahibi olamamış. Bir sarayın önünden geçerken, içerde parasız yemek dağıttıklarını duymuş. Karnı aç olduğu için içeri girmiş. Karnını iyiyce doyurmuş. Geceyi de sarayda geçirmiş.

Ertesi sabah, elini, yüzünü yıkamak için çeşmenin önüne gitmiş, birde ne görsün ?

Çeşmenin başında, kanlı kanlı, yeni kesilmiş bir insan başı... Ne olduğunu anlamak istemiş. Fakat kadının ikinci nasihati aklına gelince vaz geçmiş.

Meğer padişah, bunun, kime ait olduğunu soranın başını kestiriyormuş. Herkes sorduğu için, saraya girince bir daha çıkamıyorlarmış. Padişah, bunun çıktığını görmüş, hemen yanına çağırtıp :

— Rahat ettin mi oğlum, diye sormuş.

Hasan, cevap olarak :

— Teşekkür ederim padişahım, demiş.

Padişah, ikinci defa olarak :

— Sabahleyin hiç bir şey görmedin mi, diye sormuş.

Hasan da :

— Bana ait olmayan şeyi sormam, cevabında bulunmuş.

Padişah, Hasanın verdiği cevaplara memnun olmuş. Onun güzel ahlaklı bir adam olduğunu hissetmiş. Yanına alarak kendisine bir iş vermiş. Aradan yirmi sene gibi uzun bir zaman geçmiş. Hasan, artık köyüne dönmek istemiş, çünkü, memleketinde bir karısı ile bir oğlu varmış. Memleketten ayrıldığı zaman oğlu altı aylıkmış. Padişahtan izin alarak köyüne dönmüş. Köye vardığı zaman gece olduğu için bir yerde misafir kalmış. Yatmak için odaya çekildiği sırada pençereden, karısının genç bir erkeği okşadığını görmüş. Zavallı adam çok hiddetlenmiş. Tabancasını çıkarmış, karısını vuracakmış. Fakat gene kadının nasihatı aklına gelmiş, tabancayı cebine koymuş.

Sabah olunca, karşiki evdeki genç adamın kendi oğlu olduğunu öğrenmiş. Evine giderek karısına ve oğluna kendini tanıtmış, onlar ermiş muradına...

HAYRETTİN

Evvel zaman içinde bir padişah varmış. Bu padişahın otuz dokuz tane karısı varmış. Fakat her evlendiği kadının çok kısa bir zamanda gözünü çıkarır, sonra kendisini de mahzene attırırmış. Sebebi, kadınların bir ay içinde hamile kalmadıkları imiş. Bu kadınların gözlerini bir kavanoza koydurarak saklatırmış.

Nihayet kırkıncı kadını da almış. Fakat bu kadın bir ay içinde hamile kalmış. Dokuz ay on gün geçtikten sonra da bir erkek çocuk dünyaya gelmiş. Çocuk, yavaş yavaş büyümüş, nihayet altı yaşına gelmiş. Sultan hanım rahatlamış.

Bir gün padişah, aynaya bakıyormuş. Aynada bir hayal görmüş. Bu hayal ayın on dördü gibi bir kızmış. Padişah, bu kıza aşık oluvermiş. Kıza hitaben :

— Aman efendim, kimsin? İnmisin? Cinmisin? Diye sormuş.

Kız, hemen bir kahkaha atarak :

— Ne inim, ne cinim, sizin aşıkınızım, sizi görmeğe geldim, cevabını vermiş.

Padişah da :

— Öyle ise buraya geliniz, ben de sizi sevdim, diyince, kız :

— Padişahım, ben size kendimi bir şartla teslim ederim, demiş.

Padişah, bu sefer :

— Aman sultanım, emrediniz, şartınız nedir? Diye sormuş.

Kız da :

— Eğer sultan hanımın gözlerini çıkartır, kendisini zindana attırırsanız sizin olurum, yalnız, o kırk sultanın seksen gözünü bana vermeniz de şarttır, demiş.

Padişahın bir az canı sıkılmış :

— Aman sultanım, bu nasıl olur, o, benim çocuğumun anasıdır, demiş.

Bu söz üzerine güzel kız :

— O halde allaha ısmarladık, ben gidiyorum, diyerek çekilmek istemiş.

Padişah, kızı elden kaçırırım zannile :

— Aman rica ederim gitme, şartlarını kabul ediyorum, demiş.

Bunun üzerine celladlara emir vermiş, Sultan hanımın gözlerini çıkarmışlar kendisini de hapse atmışlar.

Ertesi gece kız gelerek padişahın yanında yatmış. Padişah da kavanozun içindeki seksen gözü, güzel peri kızına vermiş.

Peri kızı, bu sırada aynada lalasını görmüş. Gözlerin bulunduğu kavanozu teslim etmiş. Bunlar, gel zaman, git zaman, padişahla güle oynuya

yaşamışlar. Çocuk da nihayet on sekiz yaşına gelmiş. Her gün zindana inerek annesile diğer sultanları ziyaret edermiş.

Padişahın karısı olan bu peri kızı, çocuğu çekemezmiş. Bir gün yalandan hastalanmış. Padişah, bütün doktorları çağırarak tedavi etmelerini emretmiş. Sultan hanım, bu doktorlardan birine :

— Filan yerde arslanlar padişahı vardır, onun sarayında vakitsiz incir olur, eğer o incirden yersem iyi olacağım, bunu padişaha söyleyin, demiş.

Bu doktor, sultanhanımın, çocuğu istemediğini, bu bahane ile arslanlara parçalatacağını biliyormuş. Doğru padişaha giderek :

— Padişahım, demiş, filan yerde arslanlar padişahının bağçesinde bir incir ağacı zardır. Bu ağaçta vakitsiz incir biter. Eğer sultan hanım bu incirden bir tane yerse muhakkak iyi olacaktır, bunu kimse yapamaz. Lâkin şehzade getirebilir.

Padişah, sultanhanımın aşkile deli divane oluyormuş. Hemen oğlunu çağırmış :

— Aman oğlum, demiş, annen çok hasta, doktorlar ümidi kestiler. Yalnız, bir yerde arslanlar padişahının bağçesinde bir incir ağacı varmış. Bu ağaçta vakitsiz incir bitermiş. Eğer bundan bir tane yerse iyi olacakmış, Haydi oğlum, göreyim seni, anneni kurtar.

Çocuk bunları dinledikten sonra :

— Peki şah babacığım, emredersiniz, hemen yola çıkıyorum, demiş.

Hemen zindana giderek annesile kucaklaşmış. Diğer sultanlarla vedalaşmış, ağlıyarak oradan ayrılmış.

Heybesinin bir gözüne altın, diğer gözüne de yiyecek doldurarak atına binmiş, yola revan olmuş......

Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, yorulmuş. Dinlenmek için bir tepedeki ağacın dibine oturmuş. Bir az dinlenmiş. Karşısına bir ihtiyar adam çıkmış. Çocuk, hemen ayağa kalkarak :

— Selâmünaleyküm babacığım, demiş.

İhtiyar :

— Aleykümselam oğlum, diyerek çocuğun yanına oturmuş, ona :

— Nereden gelip nereye gidiyorsun, diye sormuş.

Çocuk, bunun üzerine, padişahın oğlu olduğunu, babasının, annesi de dahil olduğu halde bütün sultanların gözlerini oydurduğunu, hepsini zindana attırdığını, sonra bir peri kızı ile evlendiğini, onun hasta olduğunu, kendisini arslanlar padişahının sarayının bağçesindeki incir ağacından bir incir koparmak üzere yola çıkardıklarını, inciri götürmezse sultan hanımın öleceğini, birer birer anlatmış.

Bunları dinleyen ihtiyar :

— Vah evladım vah, sana pek yazık, senin canına kasdetmek için böyle yapmışlar, Allah senin muinin olsun, demiş.

Çocuğun arkasını üç defa sıvamış. Cebinden bir tesbih çıkararak boynuna asmış, sonra:

— Sakın bu tesbihi çıkarma, kimseye de gösterme, karşiki dağda bir dev anası vardır, sezdirmeden arkasından gidip bu devin memesini emersen sana çok yardım eder, haydi şimdi Allah selâmet versin, demiş.

Bu adam, Hızır Aleyhisselâmmış. Çocuk, atına binerek yoluna devam etmiş.

Gide gide bir dağ başına gelmiş. Ufak bir kulübe görmüş, hemen yanına giderek içeriye bakmış. Birde ne görsün? Kocaman bir dev oturmuş, bir memesini arkaya atmış, bir tanesini de kucağındaki çocuğuna emziriyor....

Hemen içeri girerek yavaşça devin arkasına geçmiş, memesini şapur şupur, emmeğe başlamış. Dev, arkasına dönerek:

— Ey âdem oğlu, eğer mememi emmemiş olsaydın şu dakikada mahvolmuştun, mademki sütümü emdin ben de seni evlat edindim.... Benim yedi tane çocuğum vardır, onlarda senin dev kardeşlerindir, demiş.

O Sırada devin yedi çocuğu da içeri gelmiş. Her birinin boyu çınar gibi yüksek, bir dudağı yerde, bir dudağı gökte imiş. Gelir gelmez analarına:

— Aman ana burada insan eti kokuyor, demişler.

Anaları birden bire gükriyerek:

— Evlatlarım, demiş, o sizin kardeşinizdir. Benim sütümü emdi. Ona evlad nazarile bakıyorum, o, sizin de kardeşinizdir, sakın ona dokunmayın....

O dakikada hepsi kardeş olmuşlar. Dev anası:

— Söyle bakalım oğlum, sen buraya nereden geldin, niçin geldin? Demiş.

Çocukta ihtiyara söylediklerini birer birer anlatmış. Dev anası:

— Sen hiç üzülme yavrum, demiş, dev kardeşlerin şimdi onları getirirler.... Sen gidersen ölürsün....

Derken büyük oğluna emir vererek incirleri alıp getirmesini söylemiş. Devoğlu, derhal gitmiş, bir az sonra sepet dolusu incirle gelmiş. Dev, bu incirleri çocuğa vererek:

— Al şehzadem, demiş, bunları götür, ne zeman ihtiyacın olursa gel beni bul, artık bundan sora sen benim evlâdımsın....

Şehzade, sevinerek atına binmiş, doğru memleketine gelmiş. Padişaha haber vermişler. Bir sepet inciri babasına teslim etmiş. Sonra zindana,

anasının yanına gitmiş. Kör sultanlarla kucaklaşmış. Diğer taraftan sultan, inciri yemiş, gûya iyileşmiş. Bir kaç ay böyle gitmiş. Sultan hanım, bir gün yine hastalanmış. Doktor:

— Aman padişahım, demiş, sultan hanım dev sötü içerse iyi olacak, yoksa ölür....

Padişah, hemen oğlunu çağırmış:

— Haydi oğlum, annen yine hastalandı, sana kırk gün müsaade, dev sütü bul, getir, eğer kırk birinci günü getirmezsen idam edileceksin, demiş,

Çocuk yine zindana inmiş, kırk ana ile vedalaşmış, ağlaşmış, heybesine yiyecek, para doldurarak yola revan olmuş. Doğru dev anasına gitmiş:

— Anneciğim, ben geldim, demiş.

Dev anası da :

— Hoş geldin oğlum, gel bakayım daha ne derdin var, demiş.

Şahzade, meseleyi anlatmış :

— Dev sütü içerse sultan hanım iyi olacakmış, demiş.

Bunun üzerine dev :

— Sen benim evladımsın, sana istediğin kadar süt veririm, demiş. Hemen memesinden bir tulumun içine süt sağmış. Tulumu hayvanın terkisine bağlamışlar. Oğlan yola çıkmış, bir kaç günde babasının sarayına vasıl olmuş. Tulumu teslim etmiş.

Sultan hanım, çocuğu bu sefer de yok edemediğine üzülmüş :

— Eyvah bu çocuk yine ölmedi, diye müteessir olmuş.

Başka çareler aramağa başlamış. Bir gün aynada lalasını görmüş :

— Aman lalacığım, demiş, hali keyfiyet böyle böyle. Bu çocuğu yok etmek istiyorum. Onu bir gün tahtırevanımı aldımak için sana gönderecek, eline de bir mektuk vereceğim. Sen onu tanır tanımaz hemen ortadan yok edersin...

Lala bunları dinledikten sonra :

— Peki, yarın bana gönder, diyerek aynadan çekilmiş.

O gece sultan, padişaha :

— Padişahım, hiç rahatım yok, vücudümde çok kırgınlık hissediyorum, benim, sarayımda bir tahtırevanım vardır, o, bir beşik olarak sallandıkça envai türlü sazlar çalar, türlü kuşlar cıvıldar, bu sayede ben de uykuya dalardım, onu buraya getirsek, demiş.

Padişah, güzel karısının karşısında yerlere kadar eğilerek :

— Aman sultanım, sen ne emrettin de olmadı, hemen şimdi Hayrettin gider, getirir, demiş.

Sultan çok sevinerek:

— Pek iyi olur, demiş, hem eline bir adres veririz, lalam onu bu suretle tanır, hem misafir eder. Sonra tahtırevanımı alır, gelir.

Sultan, kâğıda evinin adresini yazmış. Ertesi günü padişah, oğlunu çağırarak :

— Oğlum, annen uyku uyuyamıyor, sarayındaki tahtırevanını al da gel, demiş.

Şehzadenin de artık canına tak demiş. Kendi kendine:

— Sen beni ortadan yok etmek istiyorsun amma, inşallah daha evvel ben seni yok ederim, diye söylenmeğe başlanmış. Babasına:

— Peki şah babacığım, emredersiniz, yarın sabah gider, alır, gelirim, diye cevap eermiş.

O gece zindana giderek âmâ sultan analarile kucaklaşmış, onlarla beraber ağlamış, sabaha kadar orada kaldıktan sonra gün ağarınca yola çıkmış. Doğruca dev anasının yanına gitmiş.

Dev anası, bunu görünce:

— Hoş geldin oğlum, yine bir şeymi oldu, diye sormuş.

Şehzade, olanları anlatmış. Dev anası bu sözleri dinlemiş. Sonra :

— Ah oğlum, demiş, bunlar seni muhakkak yok etmek için uğraşıyorlar. Bu senin söylediğin gayet güç bir mesele. Saray, dağın tepesindedir. Dört tarafı göklere yükselmiş duvarlarla çevrilidir. Kapısı demirdendir. Duvarların her iki tarafı altı saatlik uzaklıkta yoldur. Duvarlar, dört minare yüksekliğinde müthiş hisardır, Allah seni saklasın. Oraya dev kardeşlerin gidemezler. Sen yalnız gideceksin. Başka çare yok.

Dev anası, bunları söylemiş. Bir az düşündükten sonra:

— Bir çare aklıma geldi, demiş.

Kalkmış, şehzadeye gayet eski, lime lime olmuş bir iç çamaşırı ile o nispette gayet eski, pis bir takım elbise vererek:

— Oğlum, al bunları, giyin, demiş.

Şehzade, ne olacağını sormadan hemen soyunmuş, eski çamaşırları, elbiseyi giymiş. Yeni elbiselerini de heybesine koyarak çiviye asmış. Dev anası, çocuğun dağarcığına kurumuş bir ekmek parçası koyarak boynuna takmış. Başına da bir işkembe geçirmiş. Sonra:

— Oğlum, demiş, kıyafetinle bir dilenci gibi hareket eder, değneğe dayanarak iki kat yürürsün. Kapıyı çalarsın. «Ben fakirim, Allah rızası için karın doyuracak bir parça ekmek verin», dersin. Ondan sonrasını artık sen yap.

Şehzade:

— Peki, dönüşte uğrarım, diyerek dev kardeşlerinden birile yola çıkmış.

Bir çok dağlar, taşlar aşmışlar, nihayet hisara gelmişler. Dev kardeş:

— Beni görürlerse olmaz, haydi Allah muinin olsun, anamın nasihatını iyi tut, dönüşte uğra, diyerek ayrılmış.

Şehzade, bir dilenci gibi iki büklüm, değnegini vura vura kapıya gitmiş, çalmış, içerden müthiş bir seda ile:

— Kim o? Diye sormuşlar.

Şehzade, dilenci gibi:

— Allah rızası için bir lokma ekmek verin, açlıktan öleceğim, yolumu şaşırdım, gidecek yol bulamıyorum, açlıktan adım atmağa kudretim kalmadı, diye hafif sesle inlemeğe başlamış.

Lala, o gün aynada peri sultanı görerek Hayrettinin geleceğini öğrendiğinden, bundan şüphelenmiş.

— Sen kimsin bakayım, diyerek kapıyı aralık etmiş.

Birde bakmış ki, üstü başı pis, eski, yırtık elbiseli, başı kel bir dilenci....

— Ne istiyorsun? Diye sormuş.

Şehzade yine:

— Bir garip yolcuyum, yolumu kaybettim, açlıktan ölüyorum, bir lokma ekmek verinizde hemen şu kapının eşiğinde yiyeyim, demiş.

Sonra başını kaldırarak kapının aralığından bakan kadına dikkat etmiş. Bu kadın, gayet çirkin, dev anasından daha müthiş bir arap karısı imiş.

Arap karısı, bu dilenci kıyafetli adama acımış:

— Gir içeri de karnını doyurayım, demiş.

Şehzade:

— Hay Allah razı olsun, diyerek düşer gibi yapmış. Kadının arkasından sallana sallana içeri girmiş.

Arap karısı, bunu alt katta, pencereleri demir kafesli bir odaya alarak yemek yedirmiş.

Şehzade, bir güzel karnını doyurmuş. Arap karısına da:

— Hay Allah senden razı olsun, ölecektim, sayende kurtuldum, demiş. Bir az sustuktan sonra içini çekmiş:

— Sen ne kadar âlicenap bir kadınsın, keşki senin gibi bir anam olsaydı, demiş.

Bu sözler, arap karısının hoşuna gitmiş. Şehzadeye.

— Senin adın ne, diye sormuş.

Şehzade de:

— Devam edecek —

Naki Tezel